

fokus

društvo za sonaraven razvoj

letno poročilo 2003

Ljubljana, 5. januar 2004

Fokus društvo za sonaraven razvoj je mlada okoljska nevladna organizacija. Cilj Fokusa je aktivno prispevati k izboljšanju človekovega naravnega in družbenega okolja. Fokus je aktiven predvsem na naslednjih področjih: sonaraven razvoj, klimatske spremembe, energetika, transport, ravnanje z odpadki, kmetijstvo, turizem, voda in zrak. Dejavnosti Fokusa so: organiziranje predavanj, seminarjev, delavnic in konferenc, ozaveščanje, sodelovanje s sorodnimi društvi, organizacijami in mrežami društev, svetovanje in sodelovanje z vlado, z vladnimi in lokalnimi institucijami, podjetji in drugimi deležniki, komuniciranje z mediji in druge aktivnosti, ki lahko prispevajo k doseganju ciljev Fokusa.

V prvem letu delovanja (2003) je Fokus izvedel naslednje projekte in aktivnosti:

Raba lesne biomase na Pohorju

Ozadje projekta: V letu 2001 je občina Zreče dala izdelati energetske zasnove občine. Energetska zasnova občine predvideva, da bodo v letu 2004 nekatere krajevne skupnosti občine uporabljale biomaso za daljinsko ogrevanje strnjenih zaselkov, pa tudi uporabo lesne biomase v individualnih stanovanjskih hišah. Nizka ozaveščenost in pri predstavljanju načrtov občine, predstavljajo oviro za izvedbo načrta.

Opis projekta: Fokus se je odločil, da bo organiziral delavnico o uporabi biomase in strokovno ekskurzijo. Cilji delavnice in strokovne ekskurzije so bili udeležence obvestiti o možnostih izrabe biomase, jih usposobiti za prenos ideje na končne uporabnike in s preprosto brošuro izboljšati ozaveščenost in dostop do informacij potencialnih uporabnikov biomase. Ciljna skupina delavnice so bili predstavniki lokalnih oblasti in krajevnih skupnosti, pa tudi zainteresirani posamezniki in podjetja, ki delujejo na področju biomase. Na delavnici so bile podrobno predstavljene teme, ki jih je zajemala brošura. Brošura vsebuje informacije o vzrokih za uporabo biomase, prednosti in slabosti uporabe biomase, tehnologijah za uporabo biomase, možnosti financiranja in cene uporabe biomase, dodatno gradivo in dostop do informacij ter učinkoviti rabi energije. Brošura je bila izdana v nakladi 800 komadov in poslana približno 600 gospodinjstev v hribovitih naseljih občine Zreče. V nadaljevanju projekta je načrtovana še ena delavnica, in bo izvedena v kolikor bo občina izrazila interes. Agencija za učinkovito rabo energije RS je izrazila interes o ponatisu brošure za velik del slovenske populacije (10000 komadov). Trenutno se brošura pripravlja za ponatis. Posledica projekta je tudi izražen interes lokalnih podjetnikov, ki se ukvarjajo s predelavo lesa, o proizvodnji lesnih peletov iz lesnih ostankov, ki nastajajo pri njihovi dejavnosti. Več gospodinjstev je kontaktiralo energetske pisarne, kot posledica projekta.

Project je bil izveden s finančno podporo Agencije za učinkovito rabo energije MOPE, občine Zreče in Swedish NGO Secretariat on Acid Rain in v sodelovanju s Slovenskim E-Forumom.

Učinkovita uporaba plina v občini Zreče

Ozadje projekta: V občini Zreče je bila pred nedavnim končana zadnja faza razvoja sistema plinifikacije. Veliko gospodinjstev se je na ta sistem priključilo, vendar veliko jih še vedno uporablja kurilno olje in ne plina za ogrevanje. Čeprav plin ni obnovljiv vir energije, je na kratek rok bolj zaželen kot kurilno olje, ki povzroča več emisij toplogrednih plinov. Zaradi tega razlogov je bilo potrebno gospodinjstva obvestiti o prednostih uporabe plina v primerjavi s kurilnim oljem.

Opis projekta: Fokus je organiziral okroglo mizo z namenom informirati javnost o uporabi plina skozi razpravo in predstavitve strokovnjakov. Na okrogli mizi je sodelovalo 5 strokovnjakov, ki so govorili o različnih vidikih uporabe plina. Pokrite so bile naslednje teme: okoljske posledice rabe plina, finančni vidik, tehnološki in politični vidik uporabe plina. Predstavljen je bil primer zamenjave goriva 'od olja k plinu' s strani predstavnice gospodinjstva, kjer so uporabo kurilnega olja nadomestili z uporabo plina. Razprava po predstavitvah se je razvila predvsem na finančne teme in tehnološke vidike, ker je to udeležence najbolj zanimalo. Na okrogli mizi je bila razdeljena manjša zgibanka, ki je povzemala vse najpomembnejše informacije in dejstva o uporabi plina. Zgibanka je bila prav tako poslana vsem

gospodinjstvom, ki se nahajajo na področju plinovodnega sistema, vendar plina še ne uporabljajo in niso bila prisotna na okrogli mizi.

Projekt je bil izveden s finančno podporo Agencije za učinkovito rabo energije MOPE, občine Zreče in Swedish NGO Secretariat on Acid Rain.

Komentiranje Operativnega programa za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov

Vsega skupaj en teden časa je bilo na voljo za komentiranje osnutka 'Operativnega programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov'. Fokus je kljub kratkemu času napisal pismo s komentarji na predlagan osnutek programa. Komentarji so se nanašali na pričakovano učinkovitost programa, pomanjkanje jasnih prioritet in v programu opredeljenih aktivnosti. Pismo je bilo posredovano tudi drugim okoljskim NVO in njihovi komentarji so bili vključeni. S strani ministrstva ni bilo nobenega odgovora na poslane komentarje in nobeden od komentarjev ni bil upoštevan in vključen v program.

Zelena javnofinančna reforma

Ozadje projekta: Zaradi izkrivljenih tržnih signalov se naravni viri uporabljajo neučinkovito in netrajnostno. Zaradi ne vključenih eksternih stroškov, raba naravnih virov ni pravilno ocenjena. Ta problem je lahko posledica nepravilne alokacije davčnega bremena. Stroški dela so visoko obdavčeni, medtem ko pa je raba naravnih virov največkrat sploh neobdavčena ali pa je obdavčena neznatno. Vse to vodi k izkrivljenim signalom trga.

Opis projekta: za rešitev zgoraj opisanega problema, je potrebno, da Slovenija izpelje javnofinančno reformo, kar pomeni, da pride do premika davčnega bremena iz dela na okoljske davke. V Sloveniji ni še skoraj nič narejeno na tem področju in slovenska vlada se ne zaveda pozitivnih učinkov takšne reforme za slovensko gospodarstvo v procesu vstopanja v EU. Zaradi tega smo se v Fokusu odločili izdati brošuro o javnofinančni reformi. V času priprave brošure se je izoblikovala mreža NVO, ki bodo v prihodnosti delovali na področju javnofinančne reforme. Brošura razlaga pojem javnofinančne reforme, možne pozitivne učinke takšne reforme za Slovenijo in izkušnje držav članic EU, ki reformo že izvajajo. Brošura je bila izdana v nakladi 550 izvodov in predstavljena vladi in zainteresirani javnosti s predstavitvijo. Pred predstavitvijo brošure je bila izvedena tiskovna konferenca, na kateri je bila brošura predstavljena medijem in širši javnosti. Brošura je bila predstavljena tudi študentom ekonomije in poslovnih ved, ki so bodoči oblikovalci odločitev na fiskalnem področju. Večja medijska podjetja so poročala o brošuri in kot rezultat medijske izpostavljenosti smo bili povabljeni idejo javnofinančne reforme predstavljati na več dogodkih.

Projekt je bil izveden s finančno podporo Urada za informiranje RS in Swedish NGO Secretariat on Acid Rain ter v sodelovanju z Umanotero, slovensko fundacijo za trajnostni razvoj, oikos-om Ljubljana, študentskim društvom za sonaravno ekonomijo in menedžment in European Environmental Bureau.

Mentorstvo za NVO

Fokus je sodeloval v procesu mentorstva za NVO. V času trajanja procesa so bile izvedene naslednje aktivnosti:

- delavnica z mentoricama Fokusa, na kateri je bila izoblikovana vizija Fokusa in narejena SWOT analiza, kakor tudi aktivnosti in prioriteta področja delovanja Fokusa v prihodnosti;
- sodelovanje z mentoricama pri razvoju vizije NVO;
- delavnica za NVO o komunikaciji z mediji in pisanju sporočil za javnost;
- delavnica za NVO o učinkovitih in zanimivih predstavitev;
- delavnica o organizaciji dela in učinkovitosti dela.

Delavnica o podnebnih spremembah za NVO

Cilj delavnice je bil pritegniti slovenske okoljske nevladne organizacije in jim posredovati informacije o razvoju dogodkov na področju podnebnih sprememb v Sloveniji in po svetu. Cilj delavnice je bil tudi vzpostavitev foruma NVO za vzpostavitev partnerstva med njimi in harmonizaciji njihovih stališč, ki se nanašajo na obnovljive vire energije v Sloveniji. Cilji so bili delno doseženi. Zaradi majhnega interesa s strani NVO, ki ponavadi nastipajo s nasprotujočimi si stališči o rabi obnovljivih virov v Sloveniji, začetek graditve dialoga ni bil možen. Zaradi tega bodo v letu 2004 uporabljeni nekateri drugi načini poskusa vzpostavitve dialoga, kot npr. bilateralni sestanki in morda še ena delavnica na osnovi bilateralnih dogovorov. Projekt je bil uspešen pri predstavitvi posledic podnebnih sprememb v Sloveniji in v izpostavitvi pomanjkanja aktivnosti na področju podnebnih sprememb v Sloveniji. Ta izziv bo naslovljen v prihodnosti.

Project je bil izveden s finančno podporo Swedish NGO Secretariat on Acid Rain in v sodelovanju z dr. Lučko Kajfež-Bogataj, članico IPCC.

Ostale dejavnosti

Poleg naštetih projektov in aktivnosti je Fokus sodeloval tudi na številnih sestankih, konferencah in delavnicah. Spodnji seznam vsebuje nekatere od prispevkov in udeležb:

- predstavitev o klimatskih spremembah in njenih dimenzijah v EU v okviru "Evropske srede";
- predstavitev o klimatskih spremembah, s poudarkom na trgovanju z emisijami na Konferenci o energiji, organizirani s strani oikos-a Ljubljana;
- prispevek k Deklaraciji o obnovljivih virih slovenskih nevladnih organizacij;
- zbiranje podatkov o energetiki, zdravju in transportu za raziskavo Karlove Univerze v Pragi;
- udeležba na seminarju European Environmental Bureau-a o okoljski davčni reformi s poudarkom na argumentih konkurenčnosti;
- udeležba na delavnici o uporabi strukturalnih skladov v centralni in ashodni Evropi, organizirani s strani Transport & Environment;
- prispevek k projektu Ostržek – ogledalo vladi (del raziskave in pglavje v publikaciji; predstavitev na tiskovni konferenci in sodelovanje na predstavitvi za javnost);
- prispevek k projektu WWF - CEE 8 Progress Report (analiza implementacije evropske direktive o obnovljivih virih v Sloveniji);
- prispevek k slovarju izrazov povezanih s klimatskimi spremembami – Kjoto slovarček;
- predstavitev stališč nevladnih organizacij do EU direktive o trgovanju z emisijami/CCAP sestanek v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije;
- sodelovanje na sestanku Sveta za klimatske spremembe o Nacionalnem programu zmanjševanja emisij TGP;;
- udeležba na REC-ovi delavnici o Strateških okoljskih presojah in PRTR protokolu;
- pobuda za sestajanje s predstavniki drugih okoljskih NVO o možnih projektih na temo transporta v Sloveniji;
- udeležba na Globe Slovenija sestanku o obnovljivih virih in energetski učinkovitosti v Državnem zboru;
- udeležba na 10. obletnici Se-F-a,
- sodelovanje v procesu Pobuda NVO;
- sodelovanje v procesu Partnerstvo NVO z vlado;
- srečanje z Klimabundnis v Avstriji;
- sodelovanje na sestankih o National Self-assessment of Capacity Building Needs, GEF projekta, ki ga izvaja REC;
- sestanek s PROBASE za JI in CDM promocijo v Sloveniji;
- sodelovanje z Agencijo za učinkovito rabo energije o ponatisu brošure o biomasi;
- prispevek k strokovnim osnovam za nacionalni program zmanjševanja TPG plinov Inštituta Jožef Stefan;
- udeležba na predstavitvi osnutka nacionalnega energetskega programa;
- REC-ovo izobraževanje za mlade okoljske aktiviste v Szentendre-u;
- Udeležba na predstavitvi the Slovene National Communication I to the UNFCCC;
- Predstavitev na tiskovni konferenci SE-F-a na dan podnebnih sprememb
- Udeležba na generalni skupščini CAN CEE (Fokus je ustanovitveni član);
- Predstavitev javnofinancne reforme na konferenci Gospodarske zbornice,
- Udeležba na delavnici o registrih TGP za Slovenijo;
- Inicijativa za mreženje nekaterih slovenskih NVO;
- Sodelovanje v akciji za boljše NEPi.

Načrt vs implementacija

Cilj Fokusa v letu 2003 je bil izvajati aktivnosti na naslednjih štirih področjih: energetika, podnebne spremembe, turizem in lokalna agenda 21. na področju energetike so bili cilji doseženi. Prav tako na področju podnebnih sprememb. Aktivnosti na področju turizma so bile izvedene samo do določene mere – sestavljen je bil vprašalnik, s katerim bo ocenjena okoljska ozaveščenost turističnih delavcev na Pohorju. Zaradi preobsežnega delovnega plana na drugih področjih, vprašalnik ni bil razposlan. Na področju Agende 21 občina Zreče ni izvajala aktivnosti, kot je načrtovala, prav tako ni bilo poskusa vključevanja civilne družbe v njihovo delo. Zaradi tega aktivnosti načrtovane na tem področju niso bile izvedene. Kljub le delni izpolnitvi programa, ocenjujemo, da je bilo delo Fokusa v letu 2003

učinkovito in uspešno. Čeprav nekaterim aktivnostim ni bilo namenjenega dovolj časa, je bil ta čas koristen izrabljen za nekatere druge aktivnosti.

Sodelovanje

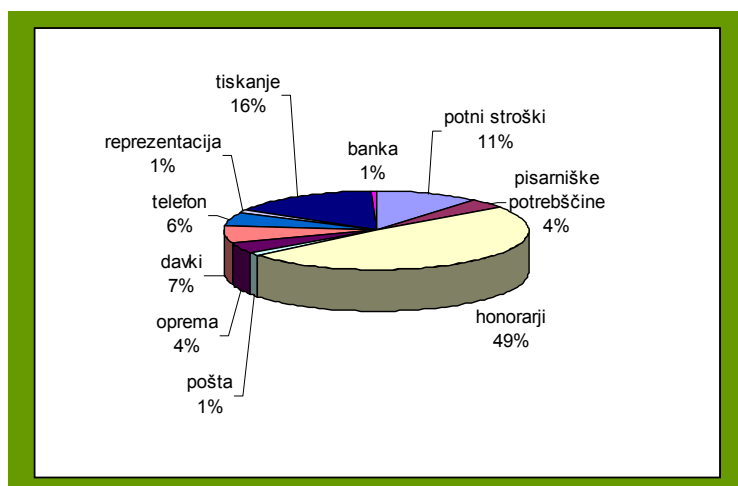
Aktivnosti Fokusa v letu 2003 so bile izvedene v tesnem sodelovanju z naslednjimi organizacijami in institucijami: Slovenski E-Forum, CAN CEE, REC, Umanotera, Vitra, Center za energetska učinkovitost Inštituta Jožef Stefan, oikos Ljubljana, občina Zreče in lokalne skupnosti v Zrečah.

Finančno poročilo

prihodki v 2003	
Swedish NGO Secretariat for Acid Rain	523 506 SIT
Agencija za učinkovito rabo energije	500 000 SIT
Občina Zreče	300 000 SIT
Urad vlade RS za informiranje	200 000 SIT
članarine	15 000 SIT
skupaj	1 538 506 SIT
(1 EUR = 236 SIT)	6520 EUR

Prihodki v I. 2003 obsegajo tudi približno za 1 500 000 SIT (6350 EUR) in-kind prispevkov s strani članov Fokusa in drugih sodelujočih NVO. In-kind prispevki so bili v naslednjem: uporaba pisarne, uporaba opreme, volontersko delo, pisarniški materiali ipd.

stroški v 2003	
operativni stroški	
- telefon,	63000
- banka,	7190
- pis. potrebščine,	39899
- pošta,	14475
- reprezentacija	11034
honorarji	528300
davki	74700
potni stroški	119710
tiskanje	168120
skupaj	1070762
(1EUR = 236 SIT)	4537 EUR

stroški po projektih (v SIT)	
Uporaba biomase na Pohorju	940 790
Učinkovita uporaba plina v občini Zreče	187 535
Zelena javnofinančna reforma	842 500
Delavnica o podnebnih spremembah za NVO	117 590
skupaj	2 088 415